

men oculoꝝ ⁊ pax. Nec eñ sunt in bo-
no eterno. Prover. ij. Longitudo vi-
erũ in dextera eius. ⁊ in sinistra eius
diuitie ⁊ gloria. Et ps̄ d̄r. Apud te est
fons vite. ⁊ in lumine tuo videbimus
lumen. ibi eñ debet esse oculus inelle-
ctualis q̄ rectificat. quẽ nõ hēbant il-
li de q̄b̄ d̄r in deutro. Gens absq̄ consi-
lio ⁊ sine prudētia vtiñā sap. ⁊ intelli-
ac. no. pui. per memoriã. s. p̄teritoꝝ.
discretionēq̄ p̄ntiũ atq̄ futuroꝝ pui-
dentiã ⁊ sic patet de dono intellectus.

De dono sapientie Ca. XIII. ¶

Distremo hoc

Pte non lateat fili q̄ septimũ ⁊
vltimũ donũ sp̄s̄sancti est donũ sapie
q̄d̄ imediate sequit̄ donũ intellectus.
Ad hoc itaq̄ donũ sapie. s. a timore in-
cipiēdo q̄h̄ p̄ quosdã gradus puenit̄.
Cñ d̄r beatus aug. q̄ a timore vsq̄ ad
sapiam. que septima in donis est ⁊ vlti-
ma p̄ gradus tendit̄ ⁊ puenit̄. Et red̄
dit rōnez di. Sapia hęc vltima ⁊ sum-
ma est. q̄ hac habita aĩmus pacatus
⁊ trāquillus p̄fruit̄ ⁊ delectat̄. in ea ḡ
est vltima in qua est p̄summatō Simi-
lem rōem assignat ansel. di. Sp̄s̄san-
ctus mēti inspirat ad postremũ sapiē-
tiã. quã alijs donis supaccumulat vt
q̄d̄ recte intelligit. s. in dono intellect⁹
fit sibi sapidũ atq̄ dulcissimũ in dono
sapie. soloq̄ rectitudinis amore sequa-
tur q̄d̄ intelligit eẽ sequendũ Non eñ
p̄fectũ facit cognitio vitatis. nisi etiã
sequat̄ experimētal̄. q̄ experientia est
magistra intelligentie vt d̄r hugo. Et
addit ansel. dicens. in isto edificio sic
p̄posito sp̄s̄sanctus residet totaq̄ fami-
liã domus interioris. i. oēs anime
sensus regit ⁊ ad suũ obsequiũ dispo-
nit. s. ascēdendo ad deũ ⁊ descendēdo
ad p̄ximũ. hęc ansel. ¶ Primo igit̄
videndum est quid sit sapientia ⁊ que

dicat̄ donũ sapientie. Unde norandũ
q̄ obmissa sapia carnis que inimica ē
deo. ⁊ sapia huius mūdi que stulticia
est apud deũ. que nec dicunt̄ sapie nisi
abusive. q̄ non sapide scie sunt. s. stul-
te ⁊ insipide. nulla itaq̄ istarũ est do-
nũ sapie. Et est alia sapia ⁊ increata.
De qua d̄r in sapientie. vij. q̄ ipsa est
candor lucis eterne ⁊ speculũ sine ma-
cula dei maiestatis ⁊ imago bonitatis
illius qui est xp̄s̄ dei filius. quem pau-
lus appellat dei virtutē ⁊ sapiam dei.
De q̄ etiã br̄s̄ ang. d̄r Sapientia in-
creata que est dei filius nõ cessat ocul-
ta inspiratione ⁊ reuelatione ad intel-
lectualem creaturã se transferre. vt ad
se p̄uertat̄. Sed nec ista sapia dei est
donũ sp̄s̄sancti sed potius largissima
oĩm donoz̄ doctrix est. Est ⁊ alia sapiē-
tia creata que ⁊ duplex est q̄ quedam
est p̄ studiũ humanum acquisita ⁊ est
vltus intellectualis. De q̄ loquit̄ p̄b̄s̄
in methaphisica sua que aliter p̄ vlti-
ci sapia cũ in ea quidam sapor inueni-
atur. h̄z eñ p̄b̄s̄ admirabiles delecta-
tiōes vt d̄r x. ethicoꝝ. Licet sapor ille
non sit oleo ḡte p̄ditus p̄t̄ etiã sapia
hęc p̄ rōnis inquisitionē aliquantulũ re-
ctũ iudiciũ circa aliqua d̄na habere li-
cet incōplete. sicut oñdit hugo in p̄lo-
go sup libro angelice ierarchie. vbi
fic d̄r. Philosophis datum fuit p̄p̄e-
nos quibz̄ p̄summatio seruabat̄ ⁊ in-
choatio parabat̄. vt inuenirent verita-
tem illam. quam oportuit suscipere su-
lios vite ad obsequium summe verita-
tis. cuius labor ip̄s̄ appositus est. nõ
b̄s̄ aut̄ fructus seruabat̄. ¶ Nonissime
aut̄ theologiam quandam p̄o ratione
diuinoꝝ ⁊ scrutationem inuisibilium
quasi p̄summaturam sapientiam ad-
diderūt. ⁊ ibi corruere ceperunt ⁊ e-
uanuerunt. hęc hugo. Unde nec ista sa-

pientia est donum spūs sancti. et quibus
 ab eo datur. **E**st et quedam alia
 sapia que de sursum a patre luminum
 creata est. Unde dicitur Jaco. i. Omne da
 tum optimū et omne donū pfectum de
 sursum est descendens a patre luminū.
 Et hec est vera sapia et donum spūs sancti.
 quia ipsa est veri splendoris et boni saporis.
 Splendor namque eius dirigit in
 intellectū ad veri cognitōem. et sapor ei
 erigit affectum ad boni saporosam di
 lectōem. Igitur que sursum sunt sapite.
 non que super terram ait apłs. **O**bie
 ctum ergo domi sapiē principalis est de
 us. put est excitariū voluntatis ad
 eius saporosam dilectōem. Actus autē
 eius sapiē est preemplari deū non quocūq;
 modo. sed ex dilectōe cum quadam ex
 primēali suauitate in affectu. Ex his
 igitur apparet quod donū est habitus super
 naturalis aīe a spūs scō infusus ad deū
 cognoscendū et saporose diligendū.
Et norandū est quod dicit beatus ber
 nar. in libro de amore dei. quod sicut cor
 pus suos habet quinq; sensus quibus
 anime coniungit vita mediante. sic anīa
 bz suos quinq; sensus spūales quibus
 deo cōiungit mediante caritate. Per
 sensus enim corporis veterescimus. et
 huic seculo pformamur. p sensum vo
 luntatis renouamur in cognitōem dei.
 in natiuitatem aīe vite scilicet voluntatez
 et beneplacitū dei. Unde dicit apostolus
 Nolite pformari huic seculo. sed reno
 uamini in nouitate sensus vestri vt p
 betis que sit voluntas dei bona et bene
 placens et perfecta. Sicut autē oēs sen
 sus corpales vt visus. gustus etc. infir
 manī et eberant in omnib; operibus su
 is. sic omnes sensus spūales infirman
 tur et languescunt in opationib; suis si
 ne gustu spūali qui gustabilia spūalia
 sapida facit. Quod beatus bern. ostendit
 sup cantica sic dicens. Hunc saporē

perdidimus ab ipso pene exordio ge
 neris nostri. ex quo cordis palatū sen
 su carnis pteualente infecit virus ser
 pentis antiqui. et cepit anime non bo
 num saporē ac saporē noxius subintrare.
 scilicet pcurie. et sensus hoīs pmpri sunt
 ad malum. et ideo multa bona sunt quę
 non sapiunt facientib;. quia saporē mali
 non est totaliter exterminatus. sed nūc
 assidue sapia vincit maliciam in men
 tib; ad quas intrauerit. saporē mali
 quez illa inuexit saporē meliore exter
 minante. intrans autē sapia sensus car
 nis infirmitatē et infatuat. intellectu pu
 rificat. cordis palatū sanat et reparat.
 sanato palato iam sapit bonū. sapit et
 ipsa sapia. qua in bonis nullum est me
 lius. hec bern. **S**ensu autē gustus in ani
 ma reparato per sapiam omnes sensus
 spūales pualescunt et vegetant. hic em
 gustus saporose sapiē sensum visus in
 teriore clarificat ad deū sapide pte
 plandū. **H**ic gustus sensum auditus
 interiorē excitat ad verbum dei dulciter
 audiendum. **H**ic gustus sensum olfactus
 interiorē excitat ad dilectum suū
 auiter odorandū. **D**e hoc beatus bern.
 in libro de amore dei sic dicit. **G**ustū qui
 fit in sapiētia quedam sequit dulcedo
 quam in interiori suo anima sentiens
 modo quodam singulari quo suscipit
 gustabilia cūtra discernit et indicat se
 omnesq; sensus vegetat et pfortat. i. in
 teriores. hec bern. **A**d hanc sapiētia
 querendā et assequendam. hortat nos
 apłs ad colof. iij. di. **S**i surrexistis cū
 xpō que sursum sunt querite vbi xpō ē
 in dextra dei sedens. que sursum sunt
 sapite. non que sup terrā. **I**n
 quibus vobis monet nos apłs adipisci
 donum vere sapiētie et hoc dupliciter
Primo veram sapiam suadendo cum
 dicit. que sursum sunt sapite. **S**ecūdo va
 nam dissuadendo cum addit. non que
 sup terrā. **I**d. ij.

super terrā. Sicut enim duplex est aspectus aīe. s. ad spalia et ad terrā. sic duplex est affectus et duplex sapia. s. eterna que sursum est et spalis que deorsus est. De hoc dicit iaco. iij. Quod si zelum amaram habetis et contentiones sint inter vos nolite gloriari et medaces esse adversus veritatem. Non enim ista sapia desursum descendens sed terra aīalis et diabolica. que autem desursum est sapia primus quidem pudica est etc. Primo ergo videamus que sit vana sapia ut per hoc melius donum vere sapie agnoscamus. **V**ana est enim sapia terrena aīalis et diabolica. Terrena sapia consistit in habundantia opulentiarum terrenarum de hac dicit prima ad corin. j. Perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobo. **U**bi sapientia ubi scriba ubi doctor huius seculi. **N**one stultam fecit deus sapientiam huius seculi. perdam inquit quod non est vera. sapientes enim sunt ut faciant mala divitias avarie congregando. bonum autem facere nesciunt. Animalis autem sapientia consistit in experientia sensibilius delectationum. **U**n ad roma. viij. Non secundum carnem ambulate. sed secundum spiritum. **Q**ui enim secundum carnem sunt que carnis sunt sapientum. nam prudentia carnis mors est. **P**rudencia autem spiritus vita et pax. quam sapientia carnis inimica est deo. **Q**ui autem in carne sunt placere deo non possunt. **D**iabolica vero sapientia consistit in ambituone mundialium excellentiarum. **U**n apostolus ad corin. iij. Si quis inter vos videtur sapiens esse in hoc seculo stultus fiat ut sit sapiens. sapientia enim huius mundi stulticia est apud deum. **S**criptum est enim apprehendam sapientes in astutia eorum. **D**e quersantibus autem in his tribus querit apostolus ad philip. iij. di. **N**ulli ambulat quos sepe dicebam vobis nunc et flens dico inimicos crucis christi. hoc propter diabolicam sapientiam. quorum

deus venter. hoc propter animale sapientiam. **E**t gloria in confusione eorum qui terrena sapiunt hoc propter terrenam habentem perdit christus qui carum contraria eligens. s. pauperem acerbitatem et vilitatem et pauperem acerbitissime et abiectissime pro nobis voluit crucifigi. **Y**sa. liij. **P**uravimus eum quasi leprosum et percussimus a deo et humiliatum. **H**anc ergo sapientiam terrenam animalis et diabolicam moriens in cruce. s. dominus docuit despicere tanquam vanam et appetere veram sapientiam que desursum est sine celestis. **D**e qua per salomonem dicitur. **T**ransiui ad contemplandam sapientiam errorum et stultitiam vidi quod tamen procederet sapientia stultitiam quantum differt lux a tenebris. **H**ec enim sapientia tanquam datum optimum et donum perfectum descendit a parte luminis. ut lux ad nostram potentiam cognitivam illustranda et hoc per verbum inspiratum ad nostram potentiam affectivam letificandam et per hoc verbum incarnatum. **P**rius enim est sapientia ut lux illuminativa respectu nostre cognitivae. **U**n dicitur sapiens. viij. **N**eminem diligit deus nisi eum qui cum sapientia inhabitat. **E**st enim hec speciosa et sole et super omnem dispositionem stellarum. luci comparata invenit prior. ipsa enim sapientia ad instar solis dat a se lumen respectu cognoscendorum. instar lune respectu agendorum. instar stellarum respectu contemplandorum. **U**nde merito dicitur. **A**ia iusti sedes est sapientie. **P**rius **S**ecundo sapientia est ut lux letificativa respectu nostre affectivae. **U**n eccle. xl. **U**inum et musica letificant cor et super virtutes dilectio sapientie. quam amans sapiens dicat sapientie. viij. **H**anc amantem et exquisivi eam a iuventute mea. et quesivi eam sponsam mihi assumere et amator factus sum forme illius. **I**tem viij. capi. **S**uper salutem et sapientiam dilexi illam et proposui pro luce habere

Illam quoniam inextinguibile est lumen eius
 Venerunt tibi omnia bona pariter cum
 illa. Tercio sapientia est lux corroborata
 tria respectu nostre operatione. Unde dicitur ec-
 cles. vii. Sapientia sapientem confortavit.
 et vult dicere quod nulla virtus creata tan-
 tum corroborat quantum sapientia. Ideo dicitur
 Sapientia. x. Certamen forte dedit illi ut
 vinceret et sciret quoniam potentior est omnium
 sapientia. Et sic apparent ista tria per que
 anima fit domus dei pulchra amena et
 robusta. De qua anime domo dicitur puer.
 ix. Sapientia edificavit sibi domum exci-
 dit columnas sepre. Columnas sacra-
 scriptura innuit Iaco. iij. vbi sic dicitur.
 tur. Que autem de sursum est sapientia pri-
 mum quidem pudica. deinde pacifica.
 modesta. suadibilis. bonis presentiens
 plena misericordia et fructibus bonis. iudicans
 sine simulatione. **Attende** ad
 has columnas si posses eas habere. ut
 edifices domum sapientie in corde tuo. Om-
 nia enim alia dona spiritus sancti ordinata
 sunt ad hanc sapientie domum edificandas.
 Hec igitur septem columne sunt pudici-
 cia in carne. innocentia in mente. mo-
 derantia in sermone. suadibilitas in af-
 fectu. maturitas in iudicio. simplici-
 tas in intentione. Primo quidem pudi-
 ca est per pudicitiam in carne que est pri-
 ma columna. Unde per sapientes dicitur sa-
 pien. j. In maliuolam animam non introi-
 bit sapientia. nec habitabit in corpore sub-
 dito peccatis. Hec est ergo principa-
 lis columna domus sapientie videlicet uirga
 pudica. contrario uirga impudica est in-
 tuina. De hoc dicitur ecci. ix. Vinum et muli-
 eres apostatate faciunt sapientes et ar-
 guunt sensatos. Deinde sequitur paci-
 ca. ecce secunda columna que est innocentia
 in mente per tranquillitatem. pax enim et
 tranquillitas ordinis exhiberi solent per
 obiam ad superiorem. per equalitatem
 ad paralem. per iustam presidentiam ad in-

feriorem. Unde dicitur eccle. iij. Filie sapi-
 entie ecclesia iustorum et natio illorum obe-
 dientia et dilectio. iudicium patris audi-
 te filij et sic facite ut salui sitis. Deinde
 sequitur modestia. hec est tertia columna
 sapientie que est moderatiua in sermone.
 Unde dicitur ecci. xxx. Homo sapiens ta-
 cebit usque ad tempus. lasciuus autem et im-
 prudens non seruabunt tempus. **Operet**
 enim hominem multum sermoni suo cauere quod
 est gladius ledens loquentem et primus
 per uerbum scandali. Unde dicitur ap-
 los paulus. Omnis sermo malus ex ore vestro
 non procedat. sed si quis bonus est ad edi-
 ficationem fidei erudiat. ut det gratiam
 audientibus. Post hec sequitur quarta co-
 lumna cum dicitur. suadibilis bonis presentiens
 que est suadibilitas in affectu siue
 benignitas. Contrario est in benignitas.
 Unde sap. j. Benignus est spiritus sapientie
 et non liberabit maledictum a labijs suis.
 Quanto autem quis est sapientior tanto
 suadibilior ad bonum alios puocan-
 do. Sed stultos perculcat uerbum reflexionis.
 Unde puer. ix. Noli arguere de-
 risorem ne oderit te. Melius est enim a sa-
 piente corripiri quam a stultis adulatoribus
 decipi. Deinde. plena misericordia et fructibus
 bonis. vbi describitur quinta columna.
 que est liberalitas in effectu. De hoc dicitur p-
 uer. vltio. Os suum aperuit sapientia. et lex
 clementie in lingua eius. Et premisit
 ibidem. Manus suam aperuit inopi. ecce
 misericordia quam docet sapientia. Docet etiam
 operari uirtuosa et fructuosa operari. quod qui
 donum sapientie habet a bono opere vacare
 non potest. Post hec sequitur. Non dis-
 cans. vbi tangitur sexta columna que est
 maturitas in iudicio. ne. scilicet. quis iudi-
 cet temerarie. Unde ps. Os iusti medi-
 tabitur sapientiam et lingua eius loquetur ius-
 dicitur. Lex dei eius in corde ipsius et non
 super. gressus eius. qui. scilicet. iusto zelo mouet
 ad omnia. omne bonum approbando et omni
 ad. iij.

ne malum reprobando Deinde sequitur. vij. columna vbi ultimo dicitur sine simulatione. in qua est summatio totius us edificij istius domus. Vñ salomon iij. reg. x. Fecit thronus de eboze gran dem et vestiuit eam auro fulno nimis que habebat. vij. gradus per quos sex colune precedentes designant et summitas throni rotunda erat in parte posteriori quod erat in figura huius colune omnia summantis. scilicet simplicitatis intentionis. His columnis vij. perfectis et summatis in anima incipit homo que sursum sunt sapere non que super terram vbi videlicet christus est in dextera dei sedens. in quo sunt omnes thesauri sapientie et scie absconditi. que cognoscere et amare est vita eterna. ipso attestante qui ait Johan. xvij. Hec est vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et que misisti ihesu christum Si ergo desideramus christum agnoscere et in statu vite ipsum contemplatione cernere. necesse est vitemus culpam deformatam naturam et exerceamus nos ad gratiam reformantem et hoc per ordinem ad iusticiam purificantem. et hoc per uersationem ad scientiam illuminantem. et hoc per meditationem ad sapientiam et hoc per contemplationem Sicut igitur ad sapientiam nemo peruenit nisi per gratiam iusticiam et scientiam sic ad contemplationem non peruenitur nisi per meditationem perspicuam. per uersationem sanctam. et orationem deuotam Sicut enim gratia est fundamentum rectitudinis voluntatis et illustrationis perspicue orationis. sic primo orandum est nobis. deinde sancte agendum. tercio ueritatis spectaculis intendendum et intendendo gradatim ascendendum quousque ueniamus ad montem excelsum ubi uideatur deus deorum in sion Unde ad uonum sapientie inueniendum et obtinendum multum ualeat diligens inquisitio et oratio Nam sapientia est inquirenda et postu-

landa. querendo inuenitur sed postulando a deo possidetur inuenitur per cognitionem sed possidetur per dilectionem. per cognitionem uideatur. per dilectionem amplectatur et gustatur. uidere pertinet ad intellectum sed amplectari et gustari pertinet ad uoluntatem et affectum. **R** De hoc dicit richardus. Sicut deus per memoriam audit et per intellectum uideatur. ita per affectum amplectatur gustatur uel astringitur. et sic tenetur hoc utique perfectius est quam uidere solum. primo igitur queramus sapientiam inuestigando per cognitionem donec tandem mereamur eam a deo recipere per amplectum et degustationem. hunc thesaurum preciosum sapientie docet querere salomon puer. v. sic dicens. Si quesieris sapientiam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis eam tunc intelliges timorem domini. que uerba be. ihero. exponens dicit. Qui thesaurum effoderit excipit terram foveam in altum fodit. sedulus insidit. donec inueniat quod querit sic qui thesauros sapientie inuenire desiderat. omne pondus terretatis faciat. in se foueam humilitatis faciat. nec requiescat donec inueniat. hxc ihero. Quomodo uero cognoscatur inuenta sapientia hoc docet beatus bernardus. cum dicit. inuenisti plane sapientiam si per uisum uite peccata desleas si huius seculari desideria perpendas. si eterna beatitudinem toto desiderio percipiscas. inuenisti sapientiam si horum singula tibi sapienter putantur. ut hxc quidem amara et transitoria fugienda. illa quoque caduca et transitoria premenda. ista uero perfecta totis desiderijs appetenda quam inuenimus quodam sapore iudicemus et discernamus. hxc bernardus. Simus igitur huius salubris sapientie amatores que uocatur et dicitur. **T**ransite ad me omnes qui percipiscitis me et a generationibus meis adimplemini **E**t notandum quod sapientia dei uel potest esse firma et stabilis in cordibus fide-

um per diuersas vias roborat et confir-
 mat. De hoc hugo in .iiij. li. de archa
 noe sic dicit. Sapia dei in cordibus san-
 ctorum tanquam in paradiso inuisibili per timorem
 seminatur. per gratiam irrigatur. per dolorem
 oritur. per fidem radicitus per spem viret. per
 deuotionem germinat. per prouisionem
 oritur. per desiderium crescit. per caritatem
 roboratur. per circumspectionem frondet. per
 disciplinam floret. per virtutem fructificat.
 per patientiam maturescit. per mortem car-
 pit. per contemplationem cibatur. Sapia
 ergo per timorem seiat. quia timor
 domini initium est sapientie. Item sapia
 per gratiam irrigatur. sicut enim timor est sili-
 semini. ira gratia similis est humori. qui
 irrigat semen iactum in terram et germinat
 et facit. postquam enim homo a delectatione
 carnali per timorem abstractus fuerit. ne-
 cesse est ut statim aliquid gaudij spiritus
 sancti preguustare incipiat. ne si omnino a de-
 lectione alienus remanserit. quasi semen
 aridum absque humore ad germen sapientie
 conualescere non possit. Sapia igitur per
 timorem seminatur. et per gratiam irrigatur.
 quia timor primum carnalis delectationis
 ab anima affectum praeindit. ac deinde gratia
 redeunte quasi iam a sordibus mundatur
 spirituali delectatione perfundit. Item sa-
 pia per dolorem moritur. sicut enim seina
 germinare non potest nisi prius incineretur
 et putrescant et quodammodo moriantur
 ita nos germen bonum ferre non possu-
 mus nisi prius per salubrem dolorem mun-
 do moriamur. Et bene post preceptum
 gratie dolor nascitur. quia tunc erit in quibus
 mali sumus agnoscimus quoniam per infusi-
 onem gratie illuminati dulcedine spiritualium
 bonorum degustamus. Quicumque autem spiritu-
 alium bonorum dulcedinem non nouerunt
 carnalis concupiscentie passio etiam tunc amant
 cum affligunt. Item sapia per fidem ra-
 dicitur. fideles enim radices figunt non in
 hoc mundo. quia per fidem et dilectionem sunt

radicati et fundati in deo. Item sapi-
 entia per spem viret. Spes enim est qua
 si memoria inuisibilium gaudiorum que in
 corde hominis recordata calefacit illud in-
 trinsecus et non sinit illud arefcere fri-
 gore infidelitatis in hyeme penitentis vi-
 te. et quod diu hec spes vivit in nostra mente
 nunquam arefcit arbor sapientie. sed quemad-
 modum lignum illesum seruat virorem suum
 dum equalem habet prouisionem humoris
 et caloris. sic animus seruat virorem
 quem calor spiritus nutrit qui desuper radiat
 et studium bone operationis quod subter est
 irrigat. Item sapia per deuotionem ger-
 minat. que deuotio diuiditur in tria. in
 zelum. in passionem et beniuolentiam. Ze-
 lus est dum per amorem iusticie ad defen-
 sionem vltro se offert animus calumnia
 veritatis pati non sustinens. Compassio
 est quoniam miseris aliorum proletemus. Beni-
 uolentia est quoniam prompta voluntate bene-
 ficia rogati annuimus. Et sicut grana-
 tum germinare dicimus quoniam natura quod
 dam occultum germen producit quod intus la-
 tuit. Sic et bona voluntas zelare se non
 valens quadam ut ira dicam violentia ad
 exhibitionem boni operis foris exit. Item
 sapia per prouisionem oritur quoniam
 veritas manifestatur. veritas autem ma-
 nifestatur quoniam ignorantia pellitur. igno-
 rantia autem pellitur quando mens il-
 luminatur thesaurus sapientie inuenitur.
 Item sapia per desiderium crescit. sicut
 enim prouisio incendio paratur. ita
 desiderium simile est fumo qui de incen-
 dio nascitur. qui in directum ascendit. et
 quanto magis sursum attollitur. tanto
 magis attenuatur. tandemque eleuatus
 in sublime ab oculis intuentium prius
 subducitur. Ita homo per perfectum desi-
 derium celestibus appropinquans. et om-
 nem terrene concupiscentie nebulam euaporans
 totus spiritualis efficitur et se humanis sub-
 ducit aspectibus. dum ad terrena concupi-
 scit. .iiij.

scenda amplius exire recusat. Item sapientia per caritatem roboratur. caritas enim similis est vino. vinum namque eos quos inebriauerit reddit hilares audaces fortes obliuiosos et quodammodo insensibiles. sic caritas mundando conscientiam mentem exhilarat deinde audacem reddit quoniam fiduciam praestat. deinde vires auget quod sicut dicit scriptura. Qui confidit in domino fortis est ut leo. Obluionem quoque reddit quod cum tota animi intentione ad desiderium eternorum trahit. omnique transuentium memoriarum funditus ab animo euellit. Insensibile reddit quod dum mentes dulcedine medullitus replet. quicquid exterius amare offert premit quod non sentiat. Item sapientia per circumspectionem frondescit et ramos expandit quidam enim sunt in quibus sapientia in altum crescit. quidam quibus in latum se expandit in contemplationis in altum surgit. qui per acumen mentis perueniunt usque ad celestia contemplanda. in actiuis vero in latum se expandit. quod hi intentionem mentis sue multipliciter foris spargunt ad dispensanda terrena. Debet autem homo esse prouidus et circumspectus ut ante periculum animi firmet. ut non solum quid eueniat sed euenire possit attendat. accidenti fortune non nimis credat. in aduersis iudicium non amittat. et quicquid finem habentium est siue bonum siue malum eque despiciat omnem euentum consilio suo perueniat amicos ante necessitates visitare studeat. omnes diligat. non omnibus eque credat maioribus obedientiam debere. equalibus dilectionem subiectis paternam sollicitudinem imperat. et sic per diuersa studia virtutum arbor sapientie ramos diffundet et frondibus circumspectionis vnicuique vestita sursum ad alta cacumen leuabit. Item sapientia per disciplinam floret. sicut enim in flore fructus speratur. ita in bono opere future retributionis premium expectatur.

Item sapientia per virtutem fructificat fructus boni operis est virtus occulta recte intentionis. proinde qui sine virtute bonum opus in oculis hominum foris exhibet. velut arbor est que sine fructu floret. Item sapientia per patientiam maturescit. qui enim virtutem inchoat quasi quedam in se fructum bonitatis format. Sed qui virtutem quam inchoat ante finem deserit est velut immaturus fructus. qui non appetitus est esur quod ante tempus cadit et ideo patientia necessaria est ut in bono opere quod inchoamus constanter usque ad finem peruenemus. Item sapientia per mortem carpitur. quoniam enim fructus maturus est cum discipulis ut ad patrem issamilias me famam veniat et nos cum ad perfectionem perducti fuerimus ab hac vita per mortem persequimur ut ad patriam eternam transierem. Item sapientia per contemplationem cibatur. iste est cibus de quo propheta. Adimplebis me leticia cum vultu tuo. Teletra. in dextera tua usque in finem. **S** Considerandum quoque est quod duplex potest esse sapientia. Alia namque est secularium ac puerorum hominum qui terrena sapientiam. Alia vero est iustorum qui celestia diligunt. De qua duplici sapientia beatus Gregorius moral. exponens illa verba. Deriderunt iusti simplicitas sic dicit. huius mundi sapientia est corum machinationibus regere sensum verbis velare. que falsa sunt ostendere. que vera sunt fallacia demonstrare. hec nimis prudentia vultu viuendi discitur. hec a pueris precio discitur. hanc qui sciunt ceteros superbiendo despiciunt. hanc qui nesciunt subiecti et timidi in alijs mirantur quod ab eis hec eadem dupliciter iniquitas nomine prudentie palliata diligitur. dum mentis pueritas vrbamitas vocatur. hec sibi obsequentibus precipit honorum culmina querere. a preceptis spiritualis glorie vanitate gaudere. irrogata ab alijs mala multipliciter reddere cum vires suppetunt. nullis resistens cedere

in virtutis possibilitas deest quicquid
ex plere per maliciam non v3. hoc in pa-
cifica bonitate simulat. **A** contra iustorum
sapia est nil per ostensionem fingere. sen-
sum verbis aperire. verum sunt dilige-
re. falsa deuitare. bona gratis exhibere
mala libentius tolerare quam facere. nul-
lam iniuriam pro domo querere. per veritate
promeliaz lucem purare. **S**ed hoc iusto-
rum simplicitas deridet. q2 ab huius
mundi sapientibus puritatis virtus fatu-
itas credit. omne enim quod innocenter a-
gitur ab eis perculdubio stultum putatur et
quicquid in opere venit approbans carna-
li sapie fatuitate sonat. **Q**uid namque
stultius videtur mundo quam mentem verbis
ostendere. nil callida machinatione simu-
lare. nullas iniurias promeliaz reddere.
per maledicentibus orare. pauperes
querere. possessa relinquere. rapienti non
resistere. percutienti maxillam alteram pre-
bere. **U**nde bene huius mundi dilecto-
ribus ille egregius dei suus sapiens dicit
Abhominatioes egyptiorum immolabimus
domino deo nostro. **Q**ui quippe egypti
edere dedignant. sed quod abhominatioes
egypti hoc israelite deo offerunt. quia
simplicitatem persciscie quam iniusti quicquid
velut infirmam abiectamque despiciunt.
hanc iusti in virtutis sacrificium vertunt.
et excellentes recti puritatem ac mansue-
tudinem deo immolant quam abhominan-
tes reprobi fatuitatem putant. hoc gre-
gorius sic habemus de dono sapie. **E**t
sed considerandum persciscit quod spiritu sancto
cum inhabitat cor hominis per gratiam suam me-
tam mirabile reficit ac per. v3. dona sua
eam suaviter pascit. et in ea quoddam
conuiuium spirituale ac delectabile facit
Sed ipsa dona seu virtutes se invicem
pascunt ac sibi suffragantur ne detrimen-
tum aliquod vel ruinam patiantur. **D**e hoc
beatus gregorius in mora. exponens illa dicit
ba. **E**t ibi filij eius et faciebant conuiuia

per domos. sic ait **F**ilij per domos conuiuia
faciunt dum virtutes singule iuxta mo-
dum proprium mentem pascunt. **U**nde et bene
ibidem subdit. unusquisque in die suo
Dies enim unuscuiusque virtutis. ut enim
incipit dona septiformis breuiter gratie
dei replicemus. **A**lium diem habet sapia.
alium intellectus. alium consilium. alium forti-
tudo. alium scientia. alium pietas. alium timor
Nec enim hoc est sapere quod intelligere. quod
multi qui eterna quidem sapiunt. sed hoc
intelligere nequaquam potest. **S**apia ergo
in die suo conuiuium facit. quod mentem de
eternorum spe et certitudine reficit **I**ntel-
lectus in die suo conuiuium facit et parat.
quod in deo quod auditu penetrat. reficiendo
cor illustrat tenebras eius **C**onsilium
in die suo conuiuium exhibet. quod dum esse
precipere prohibet ratione animam replet
Fortitudo in die suo conuiuium facit. quod
dum aduersa non metuit trepidanti men-
ti cibos perfidie apponit. **S**cientia in die
conuiuium pat. quod in ventre mentis igno-
rantie ieiunium superat **P**ietas in die suo
conuiuium exhibet. quod cordis viscera ope-
ribus misericordie replet. **T**imor in die conuiuium
facit quod dum premit mentem ne de presen-
tibus superbiat. de futuris illam spei cibo
perfortat. sed illud in hoc filiorum conuiuio
perscrutando video quod semetipsos inui-
cem pascant. valde enim singula quelibet
destituit si non vno alia virtus virtuti suf-
fragat. minor est quippe sapia si intelle-
ctu careat. et valde inutilis intellectus est
si ex sapia non subsistat. quod cum altiora si-
ne sapie pondere penetrat. sua illius le-
uitas grauius ruitur leuat **U**tile est con-
silium cui robur fortitudinis deest quod tracta-
to inuenit carere viribus usque ad perfecti-
onem operis non perducit. **E**t valde fortitu-
do destruit nisi per consilium fulciatur. quod quo-
plius se posse perspicere conuersus sine rationis mo-
deramine deterius in precipitum ruit. nulla
est scientia si utilitatem pietatis non habet. quod

duz bona cognita exequi negligit. sese ad iudiciū artius astrigit. Et valde in utilis est pietas si scie discretionē careat qz dū nulla hāc sciam illuminat qñ vel quō misereat ignorat. timor quoqz ipse nisi has etiam virtutes habuerit ad nullū opus pculdubio bone actionis surgit. qz dū ad cūcta trepidat ipa sua fortitudine a bonis oīb corpis vacat qz g̃ alternato ministerio virtusa virtute reficit. recte d̃r qz apud se vicissim filij p̃nuant. Cūqz vna aliā subleuādo subleuat. qñ p̃ dies suos numerosa soboles pascēdo p̃nuū parat. h̃c greg.

Ex his g̃ ṽbis colligere possumus qz vnū donū sine alio subsistere non p̃t qz nisi fulcia vna virtus p̃ aliā nō nūqz etiā ipa virtus in virtū declinat ac ruit. Quod pbat idem gre. in libro sup ezechiele sic dicēs. in mente etem̃ nostra primus gradus ascensionis est timor d̃m. secundus pietas. tercius scia. quartus fortitudo. quintus p̃siliū. sextus intellectus. septimus sapia. Est etem̃ timor d̃m in mente s̃z qualis ille timor est si cū eo pietas nō est. qui em̃ misereat. primo ignorat. qui p̃pati eius tribulationibz dissimulat. huius timor ante oīpotentis dei oculos nullus est. q̃ nō subleuat ad pietatē sed sepe pietas per inordinatam m̃iam errare solet. si fortasse peccerit que p̃cenda nō sunt. peccata em̃ que fieri gehenne ignibz p̃nt discipline sunt verberare corrigenda. s̃z inordinata pietas cū t̃paliter peit ad eternū supplicium p̃trabit. vt g̃ vera et ordinata sit pietas ad gradū aliū est subleuāda. i. ad sciam vt sciat vel quid ex iudicio p̃nsat vel quid ex m̃ia dimittat. S̃z quid si sciat quid agere debeat quisqz. virtutem ṽo agendi nō habeat Scientia g̃ nostra crescat ad fortitudinē vt cū videt quid agēduz sit hoc agere p̃ mentis fortitudinē possit. ne t̃

more trepidet. et pauore collapsa non valeat bona defendere. que sentit se sepe fortitudo si improvisa fuerit et minus p̃ra vitia circūspecta. ipa sui p̃sumptione in casum ruit. Ascendat g̃ ad p̃siliū vt p̃uidendo p̃muniat oē qd fortiter agere p̃t. sed esse p̃siliū nō p̃t si intellectus deest. qz qui non intelligit malū qd agentem grauat. qd potest bonum solidare qd adiuuat. itaqz a confilio ascendamus ad intellectum. Sed quid sit intellectus magno quidē acumine vigilet. et moderari se nesciat p̃ maturitatē. ab intellectu g̃ ad sapiam ascendat. vt hoc qd acute intellectus inuenit sapientia mature disponat. Qui igit per timorem surgimus ad pietatem. per pietatem ad sciam duim. per sciam ad fortitudinē. roboramur per fortitudinē ad p̃siliū. tēdimus per p̃siliū ad intellectū. p̃ficimus p̃ intellectum ad maturitatē sapie p̃p̃rimus. Per hos septē gradus ad p̃tū ascendimus per quas nobis adiutus vite sp̃ualis apit̃. Quia p̃ timorem dei humiles. per studiuz pietatis misericordes. per scientiam discreti. per mentis fortitudinē liberi. per p̃siliū cauti. p̃ intellectum p̃uidi. per sapientiam maturi efficimur. h̃c greg.

Cū igit tante efficacie sint dona sp̃s sancti manifeste apparet qz h̃c dona nō solū mundāt cor et expurgant mentem hominis sed etiam p̃seruant corpus et animam et omni puritate et sic de claratum habemus de septem donis sp̃s sancti.

Filios. **D**ist̃ g̃ igit edoctus sum de septē donis sp̃s sancti. nūc de beatitudinibus quas dominus enumerat in euangelio et vtrum ipse beatitudines valeant ad purgationē cordis de hoc cupio o pater edoceri.